

УДК 747

DOI <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2025.35.19>

ЗРОСТАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЧЕРЕЗ ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД: УЧАСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В РЕАЛЬНИХ ПРОЄКТАХ НА КОНКУРСНИХ ЗАСАДАХ

Гнатюк Лілія Романівна

кандидат архітектури, доцент,

доцент кафедри комп'ютерних технологій дизайну і графіки,

Державний університет «Київський авіаційний інститут», Київ, Україна,

e-mail: liliia.hnatiuk@npp.nau.edu.ua, orcid: 0000-0001-5853-9429

Анотація. **Мета** дослідження полягає у визначенні актуальності участі здобувачів вищої освіти в реальних проєктах на конкурсній основі з метою розкриття впливу цієї активності на зростання їхніх компетентностей через отримання практичного досвіду.

Результати. Аналіз представлено на базі проєкту здобувачки вищої освіти освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 022 Дизайн Ксенії Журавльової. Актуальність роботи полягає в необхідності забезпечення належної підтримки та допомоги людям, які постраждали від воєнних конфліктів, катастроф або насильства. Зростання кількості постраждалих підкреслює важливість створення та розвитку реабілітаційних центрів, які забезпечать цілковите відновлення функцій та інтеграцію цих людей із суспільством. Оскільки реабілітаційна система в Україні перебуває на початковій стадії заснування, необхідність у сприянні розвитку цих закладів стає надзвичайно актуальною. Така робота має значний вплив на покращення якості життя постраждалих і сприяння формуванню справедливого, доброзичливого та відкритого для всіх суспільства. Енергоефективність і використання екологічних матеріалів стають невід'ємною частиною сучасного проєктування реабілітаційних центрів. Системи вертикального озеленення, збирання дощової води та застосування сонячних панелей значно знижують витрати на енергоспоживання і підвищують екологічність об'єкта. Визначено, що енергоефективність і екологічність справді стали ключовими аспектами сучасного проєктування реабілітаційних центрів. Ці підходи не лише знижують експлуатаційні витрати, але й створюють більш здорове та комфортне середовище для пацієнтів і персоналу. Упровадження цих технологій і підходів дозволяє створювати реабілітаційні центри, які не лише ефективно виконують свою основну функцію, але й мінімізують негативний вплив на довкілля. Це відповідає сучасним тенденціям сталого розвитку та підвищує якість життя як пацієнтів, так і працівників центрів.

Методологія. На основі аналізу участі в конкурсі виявлено, що це є найефективніший шлях пошуку найкращої ідеї для розвитку міст, територій і громад. Визначено реальний шлях набуття досвіду співпраці із громадою, виявлення проблемних ситуацій і визначення напрямів можливих вирішень.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у визначенні впливу участі здобувачів вищої освіти в реальних проєктах на конкурсній основі на зростання компетентностей через отримання практичного досвіду.

Практична значущість. Комплексний підхід до проектування, урахування сучасних тенденцій і нормативних вимог дозволяють створити реабілітаційний центр, який відповідає найвищим стандартам якості й ефективності.

Ключові слова: реабілітаційний центр, дизайн інтер'єру, функціональні зони, відновлення для військових, конкурс, відновлення, проєкт.

ВСТУП

У сучасній системі вищої освіти дедалі більше уваги приділяється практикоорієнтованому навчанню, яке забезпечує здобувачів необхідними компетентностями для успішної професійної діяльності. Участь студентів у реальних проєктах на конкурсній основі є одним із найефективніших способів інтеграції теоретичних знань із практичними навичками. Такий підхід не лише сприяє розвитку професійних компетенцій, а й формує у здобувачів уміння працювати в команді, ухвалювати відповідальні рішення і адаптуватися до умов реального ринку праці.

Конкурсні проєкти дозволяють студентам зануритися у процес вирішення актуальних завдань, які ставлять перед ними замовники та стейкхолдери. Це стимулює їх до пошуку інноваційних рішень, застосування сучасних технологій і методів, а також до формування креативного мислення. Окрім того, участь у таких проєктах сприяє підвищенню конкурентоспроможності випускників на ринку праці, адже вони отримують досвід роботи в реальних умовах і демонструють свої здібності перед потенційними роботодавцями.

У статті розглянуто роль практичного досвіду у формуванні компетентностей здобувачів вищої освіти через участь у конкурсних проєктах, проаналізовано переваги такого підходу та запропоновано рекомендації щодо його впровадження в навчальний процес.

Виклики, пов'язані з російською агресією, та збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб значно актуалізують потребу в розширенні та вдосконаленні системи реабілітації в Україні [2]. Значний відсоток постраждалих, які потребують психологічної та фізичної підтримки, вимагає створення реабілітаційних центрів, що забезпечують комплексну допомогу та можливість одужання в умовах підтримки сім'ї. Сучасна геополітична ситуація, соціально-економічні труднощі й епідеміологічні кризи підкреслюють необхідність ефективних реабілітаційних закладів, здатних забезпечити якісну підтримку та сприяти формуванню гуманного, рівного й інклюзивного суспільства [7].

У цьому контексті важливо враховувати досвід провідних країн світу, як-от Ізраїль,

Німеччина, Швейцарія, Австрія, Франція, Велика Британія та США, які накопили значний досвід у сфері реабілітації. На відміну від цих країн, реабілітаційна система в Україні й інших країнах, що постраждали від воєнних конфліктів, перебуває на етапі становлення.

Комплексний підхід до реабілітації передбачає інтеграцію медичних, психологічних, освітніх і соціальних аспектів, а також індивідуалізацію програм відновлення. Важливу роль відіграють індивідуально підібрані програми харчування, відпочинку, зайнятості та лікування, зокрема й медикаментозні та фізіотерапевтичні методи [5; 14]. Різномісна реабілітація, що поєднує широкий спектр видів терапії, санаторно-курортні процедури й організацію дозвілля, спрямована на відновлення функцій і адаптацію пацієнта до соціального та психологічного середовища. Саме такий комплексний підхід може забезпечити ефективну та якісну реабілітацію постраждалих, сприятиме їхній повноцінній інтеграції із суспільством.

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Для належної організації проєктної роботи спочатку необхідно проаналізувати передумови виникнення та розвитку об'єкта проектування, окреслення термінологічного словника. У даному конкретному прикладі – реабілітації.

Беручи до уваги масштаби гуманітарної кризи, спричиненої російською агресією, аналіз попередніх досліджень у сфері реабілітації набуває особливої актуальності. На жаль, доступ до повноцінних наукових робіт саме щодо українського досвіду обмежений через поточну ситуацію та фокус досліджень на оперативних потребах. Однак можна виділити декілька ключових напрямів, де проводились дослідження, результати яких є релевантними для контексту цієї роботи.

Дослідження потреб постраждалих від збройних конфліктів [15]:

- вивчення психологічних, соціальних і фізичних потреб різних категорій постраждалих (військовослужбовців, цивільних, внутрішньо переміщених осіб);

- оцінювання ефективності наявних реабілітаційних програм і виявлення прогалин у наданні допомоги;

– розроблення рекомендацій щодо вдосконалення системи реабілітації з урахуванням специфіки потреб різних груп населення.

Аналіз міжнародного досвіду:

– вивчення моделей реабілітації, які застосовуються у країнах, що мають досвід подолання наслідків збройних конфліктів (Ізраїль, Хорватія, Боснія і Герцеговина);

– адаптація кращих практик до українського контексту з урахуванням культурних, економічних і соціальних особливостей;

– оцінювання ефективності різних методів і технологій реабілітації, зокрема і психологічної підтримки, фізичної терапії, професійної реабілітації та соціальної адаптації.

Дослідження впливу середовища на процес реабілітації:

– вивчення ролі архітектурного та ландшафтного дизайну у створенні сприятливого середовища для відновлення пацієнтів;

– розроблення рекомендацій щодо проектування реабілітаційних центрів з урахуванням принципів безбар'єрності, інклюзивності й екологічності;

– оцінювання впливу природних чинників (освітлення, озеленення, водні об'єкти) на психоемоційний стан і фізичне здоров'я пацієнтів.

Дослідження в галузі реабілітаційних технологій:

– оцінювання ефективності використання сучасних технологій (віртуальна реальність, роботизовані системи, телемедицина) у процесі реабілітації;

– розроблення нових методів і пристроїв для відновлення рухових функцій, сенсорної інтеграції та когнітивних здібностей;

– вивчення етичних і соціальних аспектів використання реабілітаційних технологій.

Однак варто зазначити, що більшість доступних досліджень мають фрагментарний характер і потребують систематизації та узагальнення. Необхідне проведення комплексних досліджень з використанням міждисциплінарного підходу для розроблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо створення ефективної та стійкої системи реабілітації в Україні. Водночас важливо враховувати не лише медичні, а й соціальні, економічні, культурні й етичні аспекти реабілітації [20].

МЕТА

Мета дослідження полягає у визначенні актуальності участі здобувачів вищої освіти в реальних проектах на конкурсній основі для розкриття впливу цієї активності на зростання

їхніх компетентностей через отримання практичного досвіду.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Перш ніж розпочати проектування, необхідно також вивчити світовий досвід реалізації подібних проектів, а також сучасні тенденції в організації та оформленні середовища реабілітаційних центрів.

З урахуванням контексту конкурсу та розроблення реальних пропозицій для конкретної громади, роботу над проектом варто розділити на кілька етапів:

1. Ретельне дослідження потреб громади:

– визначення ключових проблем: необхідно розпочати з ідентифікації найбільш гострих проблем, із якими стикається громада. Це можуть бути питання благоустрою, екології, доступності послуг, розвитку туризму, соціальної інтеграції тощо;

– збір інформації: важливо використувати різні джерела інформації для отримання повної картини потреб громади:

– офіційні документи (стратегії розвитку, програми, звіти);

– статистичні дані (соціально-демографічні показники, економічні показники);

– опитування мешканців (анкетування, фокус-групи, інтерв'ю);

– консультації із представниками місцевої влади та громадських організацій;

– аналіз місцевих ЗМІ та соціальних мереж;

– пріоритизація проблем: визначення найбільш важливих і актуальних проблем, які потребують вирішення насамперед.

2. Визначення цілей та завдань проекту:

– формулювання мети: чітко сформульована та конкретна мета проекту має відповідати потребам громади й узгоджуватися з її стратегічними пріоритетами;

– визначення завдань: мету потрібно розбити на окремі завдання, які необхідно виконати для досягнення бажаного результату;

– вимірюваність результатів: необхідно визначити критерії, за якими можна буде оцінити успішність реалізації проекту.

3. Розроблення концепції проекту:

– пошук інноваційних рішень: оригінальні й ефективні рішення для вирішення визначених проблем;

– урахування місцевих особливостей: концепцію проекту необхідно розробляти з урахуванням культурних, історичних, економічних і соціальних особливостей громади;

– залучення громади до розроблення: проведення консультацій з мешканцями та зацікавленими сторонами для отримання зворотного зв'язку та врахування їхніх побажань.

4. Формування команди проєкту:

– визначення ролей і обов'язків: розподілення завдань між членами команди з урахуванням їхніх знань, навичок і досвіду;

– залучення експертів: важливо запросити до співпраці експертів у відповідних галузях (дизайн, архітектура, економіка, соціальні науки) для надання консультацій і підтримки.

5. Розроблення детального плану проєкту:

– визначення етапів реалізації: варто розбити проєкт на окремі етапи із чіткими термінами виконання;

– складання бюджету: варто оцінити вартість кожного етапу та сформулювати детальний бюджет проєкту;

– пошук джерел фінансування: визначення потенційних джерел фінансування проєкту (місцевий бюджет, ґранти, спонсорська допомога).

6. Підготовка конкурсної документації:

– вивчення вимог конкурсу: треба уважно ознайомитися з умовами конкурсу та вимогами до оформлення проєктної документації;

– підготовка якісних матеріалів: треба підготувати чіткий і переконливий опис

проєкту, візуальні матеріали (схеми, макети, презентації), обґрунтування актуальності та соціальної значущості проєкту.

7. Презентація проєкту:

– підготовка презентації: важливий етап формування цікавої та інформативної презентації, яка наочно демонструє переваги та перспективи реалізації проєкту і може працювати самостійно;

– захист проєкту: необхідно бути готовим відповісти на запитання членів журі й аргументовано захистити проєкт.

Успіх конкурсного проєкту залежить від ретельного дослідження потреб громади, креативного підходу до вирішення проблем, якісної підготовки документації та переконливої презентації. Залучення громади до процесу розроблення та реалізації проєкту є ключовим чинником його успіху та стійкості.

Проведений аналіз необхідно оформити в пояснювальну записку, яку можна представити не тільки в розлогіму описі, а й унаочнити у презентації (рис. 1), що дозволить розробити єдину місію та візію із замовниками, узгодити об'ємно-просторове вирішення з урахуванням усіх нормативних вимог, обмежень і обтяжень. Техніко-економічні показники (далі – ТЕП) дозволять обрахувати вартість як проєкту, так і реалізації.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Місія: полягає у тому, щоб допомагати людям відновитися та реалізувати свій потенціал через отримання професійних послуг із медичної та спортивної реабілітації, соціально-психологічної підтримки. Сприяти їх соціалізації та повернення до повноцінного життя.

Візія: створення умов для розвитку конкурентоспроможних та висококваліфікованих спеціалістів серед людей, що потребують реабілітації, сприяючи їх особистісній самореалізації у інклюзивному середовищі.

Цінності: відповідають цілям сталого розвитку, що забезпечує ефективність у всіх аспектах діяльності.

Вид будівництва: нове.

Рішення генерального плану

Щільність забудови ділянки враховує необхідні відстані для інсоляції. Довкола житлового та медичного корпусу організовано круговий наскрізний проїзд для пожежної машини завширшки 5 метрів. Вся територія комплексу є пішохідною, доріжки використовуються як для пішохідних прогулянок, так і уможливають екстрений проїзд.

Організовані автоматичні підземні парковки внутрішній. Рекреаційні зони розташовані як навколо корпусів так і на експлуатованих покриттях.

Архітектурне рішення

Конфігурація в плані медичного та житлового блоків є складної, наближеної до трапецеоподібної форми, спортивно-рекреаційного корпусу – наближена до паралелепіпеду.

Планувальна схема – центрально-ширина проходів відповідає вимогам інклюзивності.

Приміщення розташовані згідно з норм інсоляції.

Перелік приміщень розташованих у комплексі повністю покриває потреби відвідувачів та персоналу.

Об'ємно-просторове вирішення відповідає концепції «Дерева життя».

Вхідні групи мають відповідне візуальне оформлення.

Матеріал зведення будівлі пропонується використовувати матеріали місцевого виробництва.

Конструктивна схема при даному плануванні може змінюватися в залежності від обраної технології будівництва.

Червоні лінії. Посадка будівлі на надану територію влаштовано з урахуванням необхідних відступів від проїзної частини (5м), інших будівель та споруд (8 – 15м).

Блакитні лінії. Житловий корпус: максимальна висота згідно із вимогами території наближеної аеропорту «Одеса» витримано в межах 50 метрів, враховуючи висоту вертикальних елементів енергоефективності.

Медико-діагностичний центр висота в межах норма 26 метрів

Спортивно-рекреаційний

Вирішення висотності базувалося відповідно до конструктивних навантажень та необхідної інсоляції прилеглих корпусів і складає 12 метрів.

Жовті лінії. Враховуючи безпекові виклики організовано вихід із укриття поза жовтими лініями.

Техніко-економічні показники	
Площа ділянки га	0,8793
Площа покриття доріжок м ²	1100
Площа озеленення (в т.ч. декоративної) м ²	9100
Житловий корпус м ²	9800
Спортивно-рекреаційний корпус м ²	3400
Медико-діагностичний корпус м ²	4900

Нормативні посилання:

ПЛАНУВАННЯ ТА ЗАБУДОВА ТЕРИТОРІЙ

ДБН 5.2.2-12:2019

ЗАКЛАДИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Основні положення

ДБН В. 2.2-10:2022

ЗАХИСНІ СПОРУДИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ДБН В. 2.2-5:2023

Будинки і споруди

ГРОМАДСЬКІ БУДИНКИ ТА СПОРУДИ

ДБН В. 2.2-9:2018

Будинки і споруди

Будинки і споруди

СПОРТИВНІ ТА ФІЗИКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧІ

ДБН В. 2.2-13:2003

ІНКЛЮЗИВНІСТЬ БУДИВЕЛЬ І СПОРУД

ДБН В. 2.2-40:2018

Споруди транспорту

Автостоянки і гаражі для легкових автомобілів

ДБН В. 2.3-15:2007

ТЕПЛОВА ІЗОЛЯЦІЯ ТА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ

БУДИВЕЛЬ

ДБН В. 2.6-31:2021

ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА ОБ'ЄКТІВ БУДІВНИЦТВА

ДБН В.1.1-7:2016

Методичні рекомендації щодо забезпечення доступності прихистків для тимчасового перебування маломобільних груп населення.

Рис. 1. Місія, візія. Обтяження та обмеження. Нормативна база ТЕП

Тільки після детального вивчення теоретичного підґрунтя можна розпочинати практичне проектування, спілкування із замовником і узгодження технічного завдання.

Вихідні дані ділянки, де планується будівництво спортивно-реабілітаційного центру, мають містити докладний опис території та її характеристик. Аналіз цих даних показує, що умови для реалізації проєкту є сприятливими: кліматичні умови, близькість до населеного пункту та належна площа забезпечують оптимальні умови для спорудження об'єкта. Потреби громади полягають у створенні інфраструктури, яка підтримує здоровий спосіб життя, а також забезпечує доступ до реабілітаційних послуг безпосередньо в регіоні.

Авангардівська селищна громада має розвинену інфраструктуру, яка охоплює магазини, аптеки, медичний пункт, навчальні заклади та громадські об'єкти. Це створює підтримувальний контекст для інтеграції центру із соціально-економічним середовищем.

Мета SWOT-аналізу [10] полягає в усебічному оцінюванні потенціалу проєкту. Завдяки цьому методу можна виявити ризики на ранній стадії, розробити стратегії їх подолання та підвищити стабільність проєкту. Такий підхід сприяє підготовці громади до

непередбачуваних обставин, що відображено на рис. 2.

Важливе визначення цільової аудиторії, яка у даному разі складається з кількох основних груп (рис. 3). Важливим є врахування відповідного оформлення комплексу, щоб це задовольняло потреби цільової аудиторії, відображало її та надалі могло використовуватися громадою для широкого кола тих, хто потребуватиме реабілітації, лікування та відпочинку.

Базовим етапом є надання громадою і опрацювання вихідних даних: кадастрового плану, фотофіксації ділянки, вивчення рози вітрів (рис. 4).

Перевагою комплексу, що проектується, є об'єднання різноманітних функцій і послуг на одній території, що забезпечує повний цикл реабілітації та оздоровлення, відповідає сучасним стандартам інтегрованого підходу, що відображається в концептуальному вирішенні (рис. 5) та представлено в організації блоків комплексу (рис. 6).

Ключові переваги, які будуть корисними не тільки реципієнтам даного центру, але й громаді, такі: комплексність послуг, оптимізація ресурсів, інноваційні технології, соціальна інтеграція, наукова обґрунтованість.

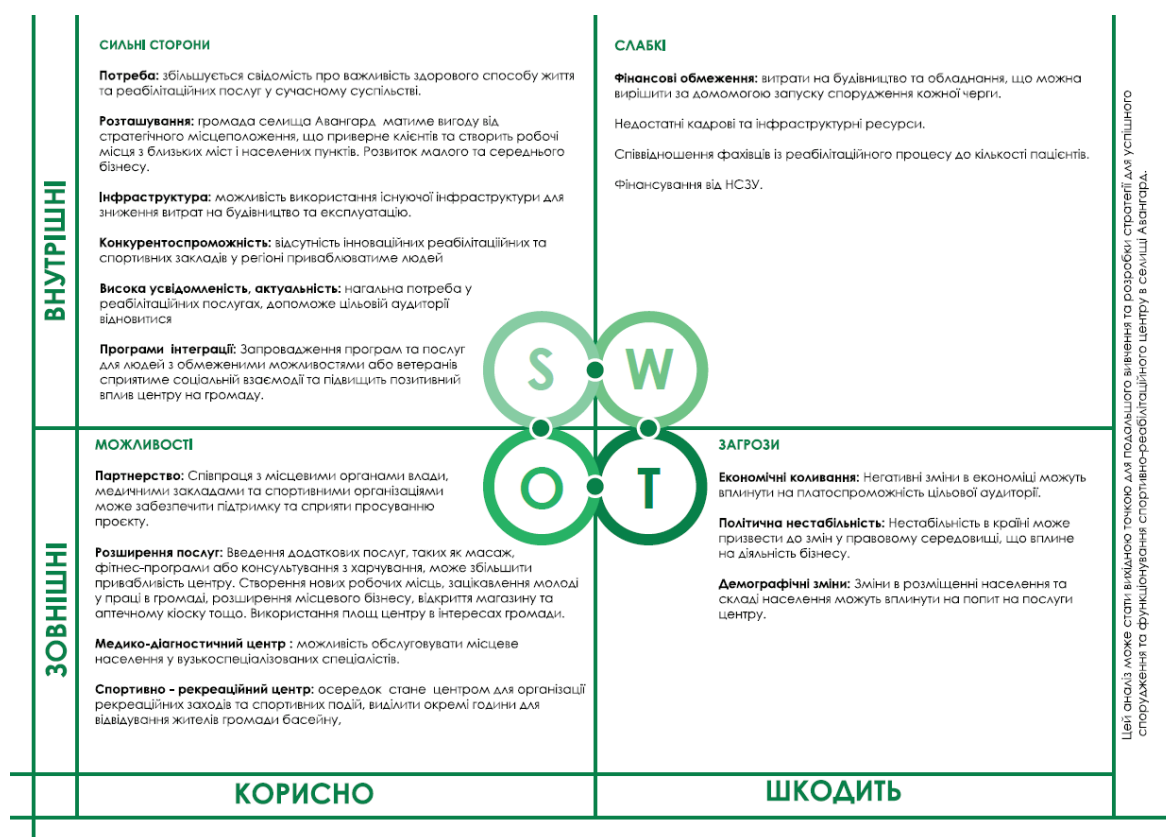

Рис. 2. SWOT-аналіз

Рис. 3. Аналіз цільової аудиторії

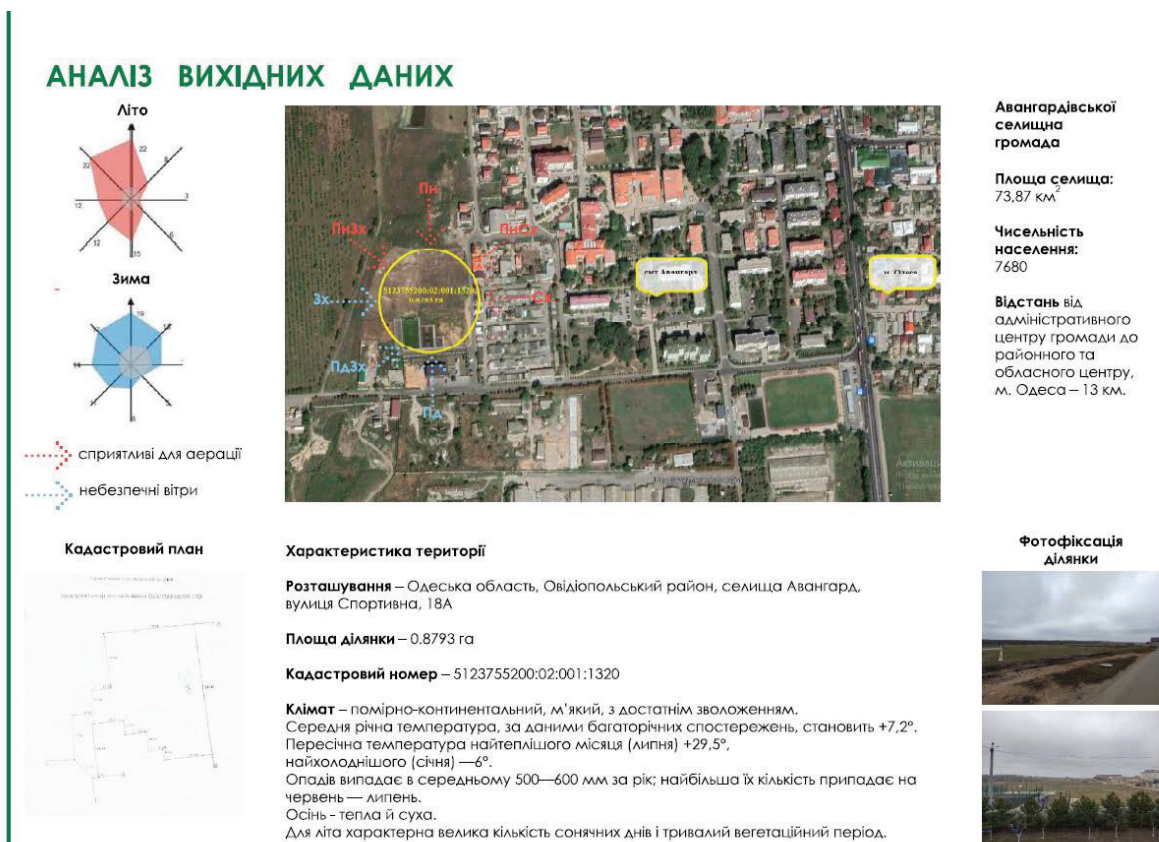

Рис. 4. Аналіз вихідних даних. Роза вітрів. Фотофіксація ділянки

КОНЦЕПТУАЛЬНЕ ВИРІШЕННЯ

Ідея концепції спортивно-реабілітаційного центру для військовослужбовців, що розташований в АСТГ, полягає у формуванні універсального середовища для рекреації військовослужбовців та їх родин із урахуванням потреб і особливостей цільової аудиторії та враховує особливості та перспективи розвитку громади.

Концепція "Дерево Життя" відображає символізм росту, стійкості та відродження, що асоціюється із силою та витривалістю військових, розвиток, адаптації їх до цивільного життя. Відображається як і організації планувальних рішень та і в фасадному вирішенні кожної окремої будівлі комплексу. В середині медичного центру – планується висадити дерево, що втілює концепцію проекту.

Це місце сили, де військовослужбовці можуть знайти підтримку та ресурси для відновлення та росту після викликів служби. Також дерево асоціюється з поняттям «сім'я», що сприяє реабілітації як моральній так і фізичній даної цільової аудиторії. Основними підрозділами центру є медико-діагностичне відділення, спортивний корпус, житловий блок фізична терапія різного типу та психологічна підтримка.

Функціональна насиченість кожного блоку дає можливість реалізації їх поетапно, в три черги. У зв'язку із безпековими викликами актуальним є облаштування взаємопов'язаної системи укриттів із організацією окремого виходу поза жовтими лініями.

Використання енергоефективних технологій, таких як енергозберігаюче освітлення, ізоляція та використання відновлювальних джерел енергії, допоможе знизити експлуатаційні витрати центру та зменшити вплив на екологію.

Переваги застосування **енергоефективності** включають зменшення витрат на енергію шляхом розміщення сонячних панелей, збору дощової води, повторне використання води з басейну для технічних потреб, організація зелених дахів, вертикальне озеленення фасадів та парковок, що зменшує викиди в атмосферу та створення більш комфортного та здорового середовища для користувачів. Крім того, використання енергоефективних будівельних матеріалів сприяє покращенню здоров'я користувачів та допомагає відновленню їх фізичної та психологічної сил.

Простір організовано відповідно до вимог **універсального дизайну**.

Створення **родинного затишку** через застосування екологічно чистих матеріалів, організація місць спілкування, соціальної реабілітації, занять різними видами спорту, широкого спектру терапій.

Центр – це місце сталого розвитку громади, соціальної стійкості та інтеграції суспільств.

Реабілітація базується на системному та науковому підході, який дозволяє зробити процес відновлення максимально комфортним для кожної окремої людини.

Основні принципи:

1) **Ефективність.** Методи та технології, що використовуються в реабілітації, повинні бути доказовими, тобто дієвими та приносити бажаний результат людині, яка відновлюється.

2) **Безпека.** Реабілітаційні методи та технології повинні бути безпечними для пацієнтів і не спричиняти небажані наслідки.

3) **Індивідуальний підхід.** Реабілітація має бути налаштована на потреби та можливості кожного пацієнта з урахуванням його стану здоров'я, віку та особливостей порушення функціонування.

4) **Систематичність.** Реабілітація повинна бути системною та структурованою, щоб забезпечити поступове покращення стану людини та її повернення до звичного життя.

5) **Науковість.** Використання методів та технологій в реабілітації повинно базуватися на наукових дослідженнях, що підтверджують їх ефективність та безпеку.

6) **Моніторинг та оцінка результатів.** Результати реабілітації мають бути систематично відстежені та оцінювані для виявлення прогресу та необхідності корекції методів та технологій. лінійними тренінговими центрами для мультидисциплінарних реабілітаційних команд

Рис. 5. Концептуальне вирішення

Рис. 6. Організація блоків комплексу

Такий комплекс наданням широкого спектра послуг забезпечує стійкість, доступність і якісне відновлення, що відповідає сучасним стандартам реабілітації [12].

Комплекс забезпечує повний цикл відновлення здоров'я, починаючи від медичної діагностики та лікування і закінчуючи фізичною реабілітацією та спортивними тренуваннями [7].

Інтегрований підхід, а саме об'єднання медичних і фізичних аспектів реабілітації, дозволяє забезпечити всебічне відновлення здоров'я, що сприяє стабільності результатів, повноцінній соціальній інтеграції пацієнтів, скорочує термін відновлення.

Принциповий підхід (рис. 7) до функціональної організації дозволив розробити чіткі функціональні схеми кожного корпусу, зокрема житлового. На схемах також важливо представляти референси елементів опорядження і оформлення інтер'єрів (рис. 8).

Планування комплексу вирішено цілісно, з виходом за жовті лінії на рівні укриття (рис. 10). Пропонується реалізація у три черги: найперше житловий [11] з елементами реабілітації забезпеченням укриття для маломобільних на кожному рівні (рис. 11); другий – спортивний [19], який зможе працювати та бути відкритим на

потреби громади (рис. 12); третій – медико-діагностичний (рис. 13).

Важливим етапом є підбір матеріалів оздоблення і опорядження: розроблення підлогових покриттів, розгортки стін, підбір освітлювальних приладів для кожного рівня кожного корпусу (рис. 14).

Універсальний дизайн [1; 13; 19], утілений в організації паркувальних місць (загальних і розширених для маломобільних осіб) і широких пішохідних зонах, забезпечує доступність усього комплексу для широкого кола користувачів. Енергоефективні технології, інтегровані в інфраструктурні елементи благоустрою (рис. 15), сприяють економії електроенергії та зменшенню викидів в атмосферу.

Ефективним рішенням для збільшення площі озеленення та створення простору для відпочинку може бути облаштування садів на дахах усіх блоків, що не тільки покращить екологічну ситуацію, але й створить чудові місця для активної фізичної рекреації та спокійного естетичного відпочинку (рис. 16).

Проект містить унікальні авторські розробки, які представлені як детальними кресленнями, так і візуалізаціями приміщень подвійного призначення [3; 22]. Ці інноваційні

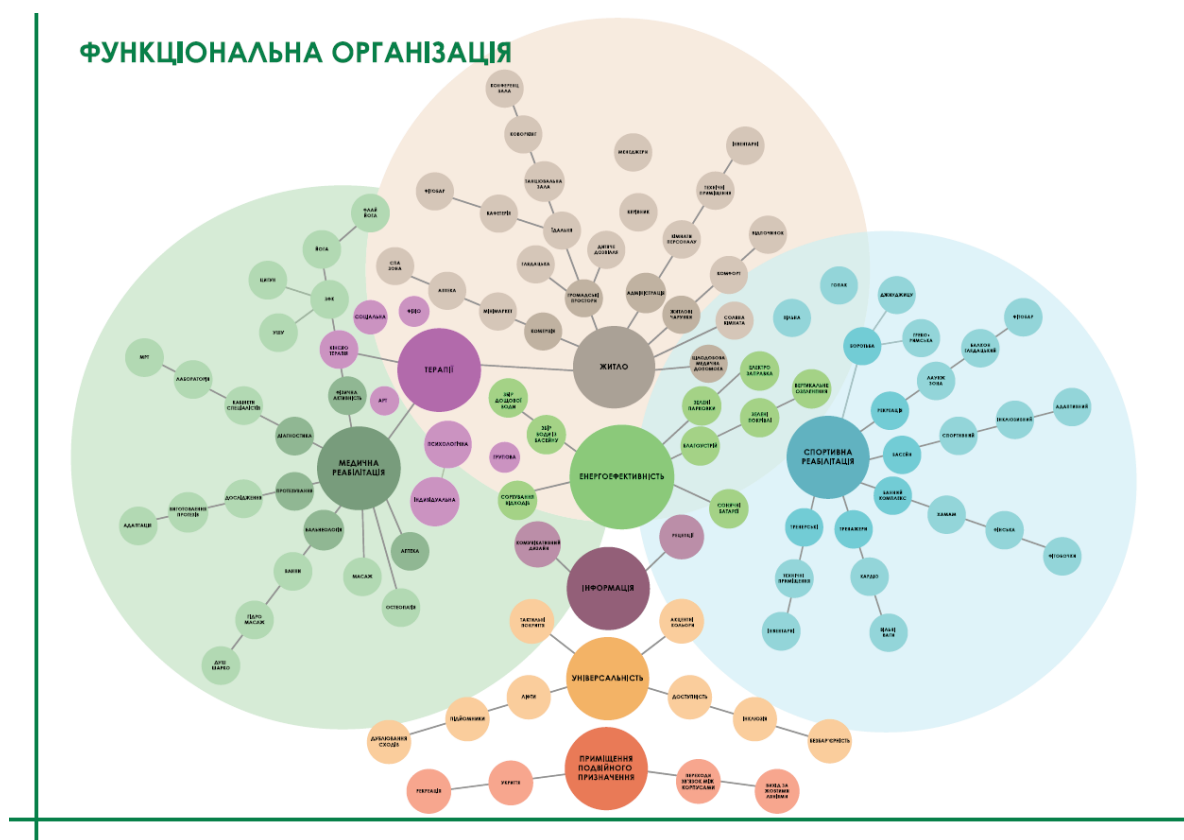

Рис. 7. Функціональна організація комплексу

Рис. 8. Схеми зонування житлового корпусу

Рис. 9. Благоустрій території

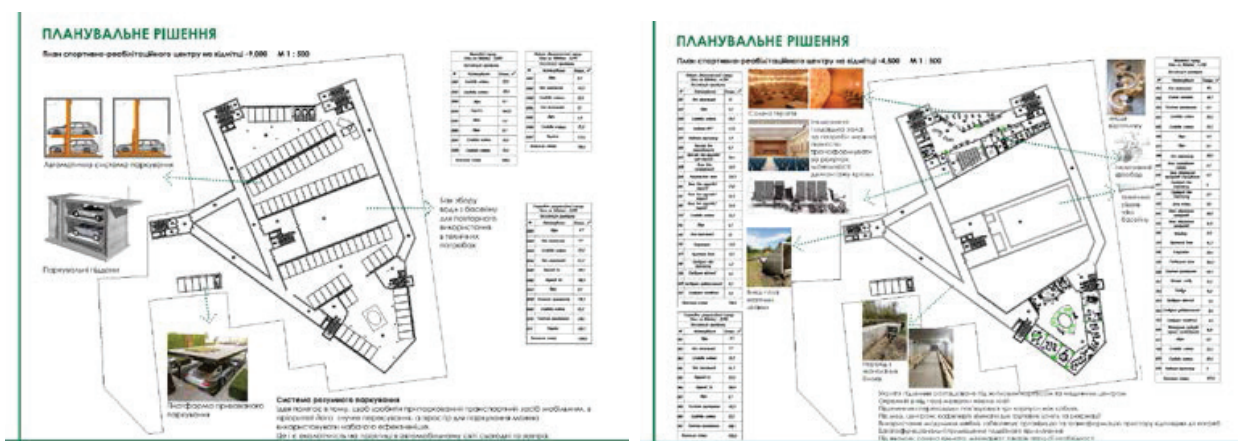

Рис. 10. Планувальне вирішення підземних рівнів із виходом за межі жовтих ліній

Рис. 11. Планувальне вирішення житлового корпусу

Рис. 12. Планувальне вирішення спортивного комплексу

Рис. 13. Планувальне вирішення медико-діагностичного комплексу

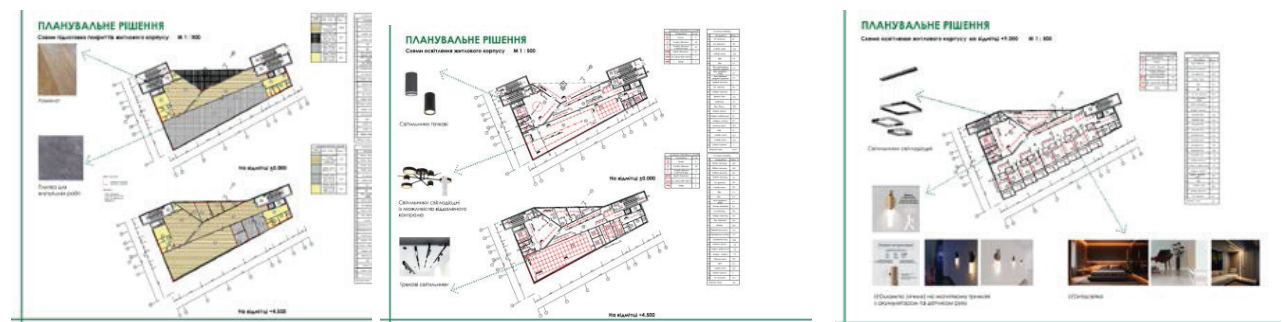

Рис. 14. Схема покриттів підлоги й освітлення

Рис. 15. Енергоефективність

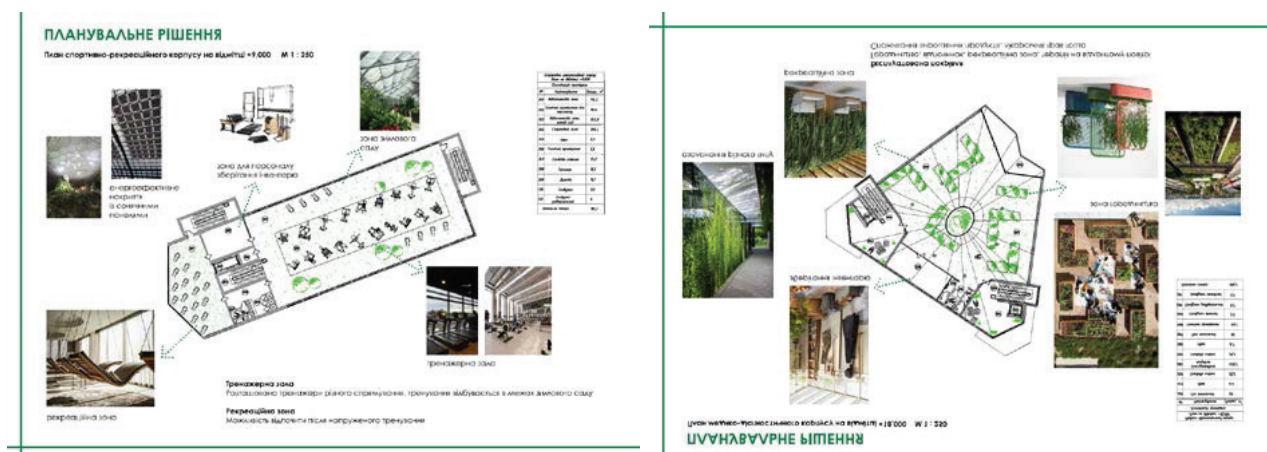

Рис. 16. Організація озелених покрівель

рішення демонструють високу креативність і практичність, забезпечують ефективне використання простору та створення комфортних умов для різних видів діяльності (рис. 17).

Екстер'єри та загальна конструктивна схема відповідають загальній концепції «Дерева життя» і відображають всі аспекти екологічності й енергоефективності (рис. 18).

Дизайн запропонованого спортивно-реабілітаційного комплексу поєднує в собі безліч елементів, які відображають його призначення та сприяють розвитку громади [3; 5; 6; 21].

Об'єкт спроектований таким чином, щоб об'єднати медичні, фізичні та рекреаційні послуги в єдиному середовищі. Така інтеграція усуває бар'єри між відділеннями, забезпечує

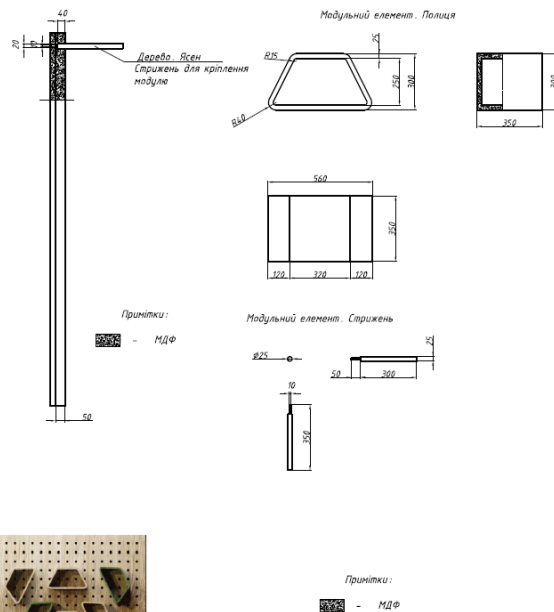
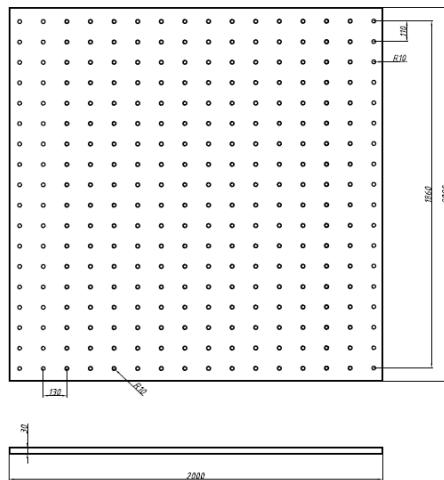
ефективне використання простору та ресурсів, а також сприяє співпраці між персоналом [2; 4; 8; 14].

Принципи універсального дизайну застосовуються для забезпечення доступності для всіх користувачів, зокрема й людей з інвалідністю та маломобільних груп населення. Такі елементи, як широкі пішохідні доріжки, доступні місця для паркування і адаптовані терапевтичні зони, підвищують зручність використання [20].

Важливо забезпечити цілісний підхід. Природні елементи, як-от сади на даху та пішохідні доріжки, включені в дизайн для створення заспокійливого простору, який підтримує психічне благополуччя та фізичне відновлення [17]. Гнучкі планування

АВТОРСЬКІ РОЗРОБКИ

Модульна панель та полиця М 1:20

ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ІНТЕР'ЄРІВ ПРИМІЩЕННЯ ПОДВІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Рис. 17. Візуалізації приміщень подвійного призначення з авторськими розробками

дозволяють здійснювати адаптацію в майбутньому, зменшувати витрати на реконструкцію та забезпечувати довгострокову стійкість [15; 16].

У комплексі використовуються енерго-ефективні технології, як-от сонячні панелі, системи збору дощової води та оптимізовані конфігурації для мінімізації впливу на навколишнє середовище й експлуатаційних витрат [22].

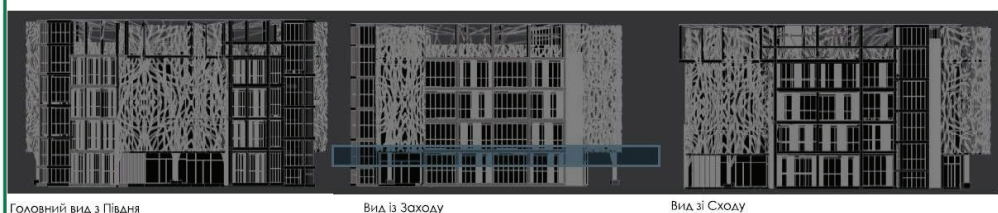
Пропозицією широкого спектра послуг – від реабілітаційної терапії до фітнес-програм – центр заохочує активний спосіб життя, що робить значний внесок у розвиток громади, сприяє здоров'ю та добробуту.

ВИСНОВКИ

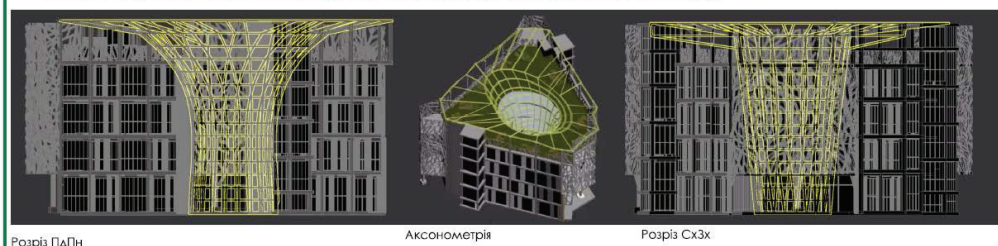
Дослідження еволюції реабілітаційних центрів становить цінну основу для розуміння розвитку цієї сфери як у світі, так і в Україні. Історично реабілітація тісно пов'язана з воєнними конфліктами та допомогою пораненим воїнам. З розвитком медицини та технологій реабілітаційні центри стали використовувати інноваційні методи лікування.

Важливим аспектом є аналіз різноманітних чинників, що впливають на успішність реабілітаційних проєктів, як-от транспортна доступність, економічний потенціал, партнерські зв'язки, екологічний стан, геологічні та гідрологічні умови, соціально-культурні

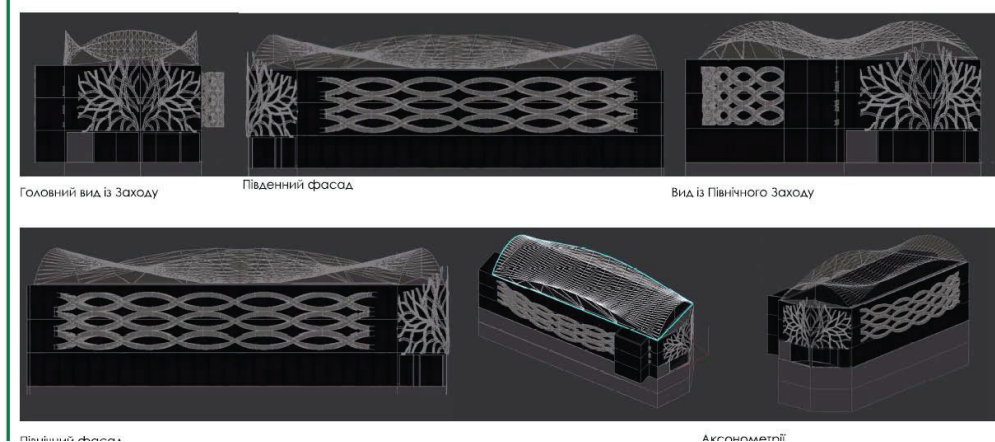
ЕКСТЕР'ЕРИ МЕДИКО-ДІАГНОСТИЧНОГО ЦЕНТРУ

Конструктивна схема медико-діагностичного центру

ЕКСТЕР'ЕРИ СПОРТИВНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ

ЕКСТЕР'ЕРИ ЖИТЛОВОГО ЦЕНТРУ

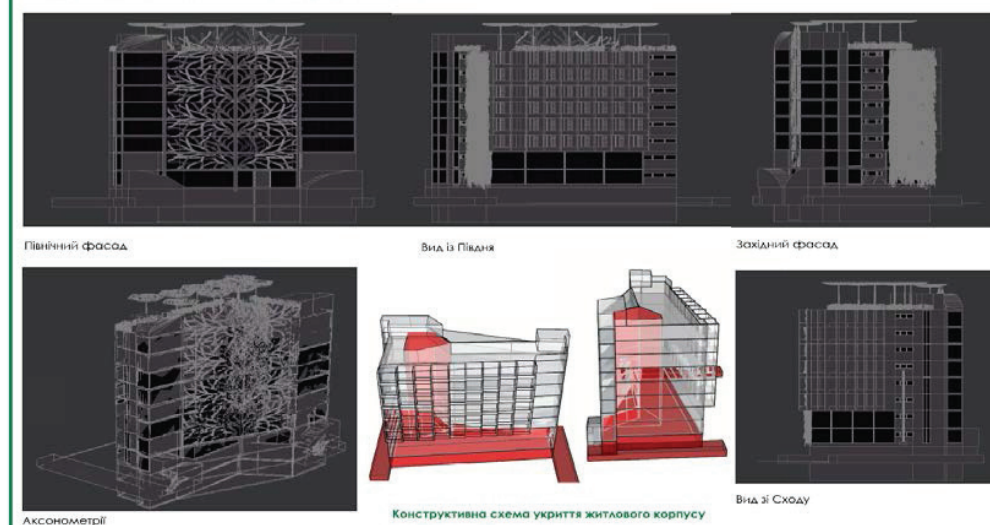

Рис. 18. Екстер'єри та загальна конструктивна схема

особливості, спортивна інфраструктура, освітні заклади, потреби в робочій силі, безпека та доступність, що відображено у SWOT-аналізі. Ці дані сприяють створенню проєктів спортивно-реабілітаційних центрів, які відповідають потребам громади, забезпечують якісну реабілітацію і оздоровлення. Водночас постійна взаємодія з громадою відіграє ключову роль, дозволяє уточнювати вихідні дані та технічні завдання.

Наукова новизна дослідження полягає у визначенні впливу участі студентів у реальних конкурсних проєктах на розвиток їхніх компетентностей через набуття практичного досвіду. Участь студентів у конкурсах сприяє пошуку оптимальних ідей для розвитку міст, територій і громад, а також набуттю досвіду співпраці із громадою, виявленню проблем і пошуку їх вирішень. Комплексний підхід до проєктування, з урахуванням сучасних тенденцій і нормативних вимог, сприяє створенню ефективних реабілітаційних центрів, що відповідають найвищим стандартам.

ЛІТЕРАТУРА

[1] Балдинюк О. Універсальний дизайн як спосіб створення безбар'єрного середовища для людей з інвалідністю в Україні. *Veda a perspektivy*. 2022. № 6 (13). [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-6\(13\)-153-165](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-6(13)-153-165).

[2] Башкін І., Макарова Е., Кавакзе Р. Роль і місце фізичної реабілітації в загальній системі охорони здоров'я населення. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2006. № 3. С. 25–29.

[3] Вергунова Н., Вергунов С. Предметний дизайн. Тотожні терміни та їхні семантичні значення. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв*. Серія «Мистецтвознавство». 2019. № 40. С. 183–188. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.40.2019.172701>.

[4] Волянський О., Кіх А. Проблема-сфокусована реабілітація військовослужбовців із вогнепальними пораненнями кінцівок. *Pain medicine*. 2018. Т. 3. № 2/1. С. 18. <https://doi.org/10.31636/pmjua.tl.25456>.

[5] Гнатюк Л., Прилуцький Є. Особливості створення середовища для навчання осіб з обмеженими можливостями в контексті психологічної реабілітації. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. 2013. Вип. 33. С. 380–391.

[6] Гнатюк Л., Шевель Ю. Засоби дизайну у формуванні інтер'єру реабілітаційних центрів. *Актуальні проблеми сучасного дизайну* : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції. Київ : КНУТД, 2018. Т. 2. С. 141–143.

[7] Голяченко А. Наукове обґрунтування оптимізації системи медичної реабілітації в умовах реформування охорони здоров'я в Україні : автореф. дис. ... докт. мед. наук : 14.02.03. Київ, 2008. 32 с.

[8] Литвиненко Л. Медико-психологічна реабілітація військовослужбовців та демобілізованих. *Актуальні проблеми психології*. Консультативна

психологія та психотерапія. 2015. Т. 3. Вип. 11. С. 34–51.

[9] Макаренко С. Соціально-психологічна реабілітація учасників бойових дій. *Psychological journal*. 2018. Т. 13. № 3. С. 86–95. <https://doi.org/10.31108/2018vol13iss3pp86-95>.

[10] Малишкін О. Прийоми SWOT-аналізу: приклад формалізації. *Економічна система країни: зовнішні та внутрішні фактори впливу*. Львів ; Торунь : Liha-Pres, 2022. С. 73–78.

[11] Методичні рекомендації щодо облаштування інклюзивних лікарняних палат / урядн. : Я. Грибальський, Т. Жидкова. URL: <https://nau.org.ua/wp>.

[12] Осадча А., Винничук М. Інтеграція у світовому дизайні. *Humanities science current issues*. 2020. Т. 5. № 28. С. 146–150. <https://doi.org/10.24919/2308-4863.5/28.208910>.

[13] Безбар'єрність у реабілітаційних відділеннях : посібник / розроб. команда урбан-бюро "Big City Lab". URL: <https://bigcitylab.com/безбар'єрність-у-реабілітаційних-відділеннях> (дата звернення: 24.05.2024).

[14] Редактор Г. Технології збереження здоров'я, реабілітація і фізична терапія. *Health saving technologies, rehabilitation and physical therapy*. 2020. Т. 1. № 1. С. 1–229. <https://doi.org/10.58962/hstrpt.2020.1.1.1-229>.

[15] Синишина В. Реабілітація учасників АТО методами психологічної допомоги. Актуальні проблеми психології. *Психологія особистості. Психологічна допомога особистості*. 2015. Т. 11. Вип. 13. С. 237–246.

[16] Синишина В. Реабілітація військово-службовців засобами дебрифінгу. *Перспективи та інновації науки*. 2021. № 5 (5). [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-5\(5\)-814-826](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-5(5)-814-826).

[17] Сінцова Л. Соціальна реабілітація як напрям соціального захисту : thesis. 2014. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/36812> (дата звернення: 17.09.2023).

[18] Тельна О. Універсальний дизайн у навчанні як інструмент інтенсифікації інклюзивної освіти. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2019. Вип. 2. № 1 (324). С. 329–337. [https://doi.org/10.12958/2227-2844-2019-I\(324\)-2-329-337](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2019-I(324)-2-329-337).

[19] Шекепа О. Медичне забезпечення збройних сил НАТО. *Health of Society*. 2022. Т. 11. № 2. С. 34–45. <https://doi.org/10.22141/23062436.11.2.2022.292>.

[20] Evolution of Rehabilitation. URL: <https://rehabilitationmatters.com/what-is-rehabilitation-2/context-of-rehabilitation/evolution-of-rehabilitation/> (дата звернення: 24.05.2024).

[21] Gnatiuk L., Zhuravlova K. Innovations to support the rehabilitation process for people with disabilities. *Theory and practice of design*. 2023. № № 3–4 (29–30). Р. 164–173. <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2023.29-30.19>.

[22] Need for a New Medical Model: A Challenge for Biomedicine. URL: <https://www.science.org/doi/10.1126/science.847460> (дата звернення: 24.05.2024).

REFERECES

[1] Baldyniuk, O. (2022). Universalnyi dyzain yak sposib stvorennia bezbar'єrnoho seredovyshcha dlia liudei

z invalidnistiu v ukraini. Veda a perspektivy [Universal design as a way to create a barrier-free environment for people with disabilities in Ukraine]. *Veda a perspektivy*. 6 (13). [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-6\(13\)-153-165](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-6(13)-153-165) [in Ukrainian].

[2] Bashkin, I., Makarova, E., & Kavakze, R. (2006). Rol i mistse fizychnoi reabilitatsii u zahalnoi systemi okhorony zdorov'ia naselennia [The role and place of physical rehabilitation in the general system of public health]. *Theory and methods of physical education and sports*. № 3. P. 25–29 [in Ukrainian].

[3] Verhunova, N., & Verhunov, S. (2019). Predmetnyi dyzain. Totozhni terminy ta yikhni semantychni znachennia [Subject design. Identical terms and their semantic meanings]. *Visnyk KNUKiM. Seriya "Mystetstvoznavstvo"*, 40. S. 183–188. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.40.2019.172701> [in Ukrainian].

[4] Volianskyi, O., & Kikh, A. (2018). Problemosfokusovana reabilitatsiia viiskovosluzhbovtiv z vohnepalnymy poranenniamy kintsivok [Problems of focused rehabilitation of patients with chronic injuries]. *Pain medicine*. 2018. T. 3, № 2/1. S. 18. <https://doi.org/10.31636/pmjua.tl.25456> [in Ukrainian].

[5] Gnatiuk, L., & Prylutskyi, E. (2013). Osoblyvosti stvorennia seredovyshcha dlia navchannia osib z obmezhenymy mozhlyvostiamy v konteksti psykholohichnoi reabilitatsii [Peculiarities of creating an environment for training people with disabilities in the context of psychological rehabilitation]. *Modern problems of architecture and urban planning*. Issue 33. P. 380–391 [in Ukrainian].

[6] Gnatiuk, L., & Shevel, Y. (2018). Zasoby dazainu u formuvanni inter'ieru reabilitatsiinykh tsentriv [Means of design in the formation of the interior of rehabilitation centers]. *Collection of materials of the international scientific and practical conference "Actual problems of modern design"*. KNUiD, Vol. 2. P. 141–143 [in Ukrainian].

[7] Golyachenko, A. (2008). Naukove obgruntuvannia optymizatsii systemy medychnoi reabilitatsii v umovakh reformuvannia okhorony zdorov'ia v Ukraini [Scientific substantiation of the optimization of the medical rehabilitation system in the conditions of health care reform in Ukraine]: author's abstract. thesis for obtaining sciences. degree of doctor of medicine sciences: 14.02.03. 32 p. [in Ukrainian].

[8] Lytvynenko, L. (2015). Medyko-psykholohichna reabilitatsiia viiskovosluzhbovtiv ta demobilizovanykh [Medical and psychological rehabilitation of military personnel and demobilized persons]. *Aktualni problemy psykholohii. Konsultatyvna psykholohiia ta psykhoterapiia*. T. 3, vyp. 11. 34–51 [in Ukrainian].

[9] Makarenko, S. (2018). Sotsialno-psykholohichna reabilitatsiia uchasnykh boiovykh dii [Social and psychological rehabilitation of combatants]. *Psychological journal*, T. 13, № 3. S. 86–95. <https://doi.org/10.31108/2018vol13iss3pp86-95> [in Ukrainian].

[10] Malyshkin, O. (2022). Pryiomy SWOT-analizu: pryklad formalizatsii [Techniques of SWOT analysis: an example of formalization]. *Economic system of the country: external and internal factors of influence* [in Ukrainian].

[11] Metodychni rekomendatsii shchodo oblashtuvannia inkliuzyvnykh likarnianykh palat [Methodological recommendations for arranging inclusive hospital wards] (2022). Compilers: Ya. Hrybalskyi, T. Zhidkova. URL: <https://naiu.org.ua/wp> [in Ukrainian].

[12] Osadcha, A., & Vynnychuk, M. (2020). Intehratsiia u svitovomu dyzaini [Integration in world design]. *Humanities science current issues*, T. 5, № 28. S. 146–150. <https://doi.org/10.24919/2308-4863.5/28.208910> [in Ukrainian].

[13] Posibnyk "Bezbariarnist u reabilitatsiinykh viddilenniakh". Rozrobyla komanda urban-biuro "Big City Lab" [Guide "Barrier-free in rehabilitation departments". Developed by the team of urban bureau "Big City Lab"]. Retrieved from: <https://bigcitylab.com/barrier-free-in-rehabilitation-departments> (access date: 05/24/2024) [in Ukrainian].

[14] Redaktor, H. (2020). Tekhnolohii zberezhennia zdorovia, reabilitatsiia i fizychna terapiia [Health-saving technologies, rehabilitation and physical therapy]. T. 1, № 1. S. 1–229. <https://doi.org/10.58962/hstrpt.2020.1.1.1-229> [in Ukrainian].

[15] Synyshyna, V. (2015). Reabilitatsiia uchasnykh ATO metodamy psykholohichnoi dopomohy [Rehabilitation of ATO participants by methods of psychological assistance]. *Aktualni problemy psykholohii. Psykholohiia osobystosti. Psykholohichna dopomoha osobystosti*, T. 11, vyp. 13. S. 237–246 [in Ukrainian].

[16] Synyshyna, V. (2021). Reabilitatsiia viiskovosluzhbovtiv zasobamy debryfinhu [Rehabilitation of military personnel through debriefing]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky*, 5 (5). [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-5\(5\)-814-826](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-5(5)-814-826) [in Ukrainian].

[17] Sinova, L. (2014). Sotsialna reabilitatsiia yak napriamok sotsialnoho zakhystu [Social rehabilitation as a direction of social protection]. Retrieved from: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/36812> (date of access: 17.09.2023) [in Ukrainian].

[18] Telna, O. (2019). Universal Design in Learning as a Tool for Intensification of Inclusive Education [Universal Design in Education as a Tool for Intensifying Inclusive Education]. *Bulletin of Luhansk Taras Shevchenko National University*, Vol. 2, № 1 (324). P. 329–337. [https://doi.org/10.12958/2227-2844-2019-1\(324\)-2-329-337](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2019-1(324)-2-329-337) [in Ukrainian].

[19] Shekera, O. (2022). Medychno zabezpechennia zbroinykh syl NATO [Medical support for NATO forces]. *Health of Society*, T. 11, № 2. S. 34–45. <https://doi.org/10.22141/23062436.11.2.2022.29> 2 [in Ukrainian].

[20] Evolution of Rehabilitation. Retrieved from: <https://rehabilitationmatters.com/what-is-rehabilitation-2/context-of-rehabilitation/evolution-of-rehabilitation/> (date of access: 24.05.2024) [in English].

[21] Gnatiuk, L., & Zhuravlova, K. (2023). Innovations to support the rehabilitation process for people with disabilities. *Theory and practice of design. Culture and Art*. 3–4 (29–30). P. 164–173 [in English].

[22] Need for a New Medical Model: A Challenge for Biomedicine. Retrieved from: <https://www.science.org/doi/10.1126/science.847460> (date of access: 24.05.2024) [in English].

ABSTRACT

Gnatiuk L. Growing of competencies through practical experience: participation of higher education students in real projects on a competitive basis

The purpose of the study is to determine the relevance of the participation of students of higher education in real projects on a competitive basis to reveal the impact of this activity on the growth of their competencies through gaining practical experience.

Results. The analysis is presented based on the higher education project of Ksenia Zhuravlova, Bachelor in the speciality 022 Design. The urgency of the work lies in the need to provide adequate support and assistance to people affected by military conflicts, disasters or violence. The growing number of victims emphasises the importance of creating and developing rehabilitation centres that will ensure the full restoration of functions and integration of these people into society. Since the rehabilitation system in Ukraine is at an early stage of development, the need to promote the development of these institutions becomes extremely urgent. Such work significantly impacts the quality of life of victims and contributes to the formation of a humane, equal and inclusive society. Energy efficiency and the use of ecological materials are becoming an integral part of the modern design of rehabilitation centres. Systems of vertical gardening, rainwater harvesting and the use of solar panels significantly reduce energy costs and increase the environmental friendliness of the facility.

Methodology. Based on the analysis of participation in the competition, it was found that this is the most effective way to find the best idea for the development of cities, territories and communities. A real way of gaining experience in cooperation with the community, identifying problem situations and determining the directions of possible solutions has been determined.

The scientific novelty of the obtained results lies in the determined influence of the participation of higher education students in real projects on a competitive basis on the growth of competencies through the acquisition of practical experience.

Practical relevance. A comprehensive approach to design, taking into account modern trends and regulatory requirements allows you to create a rehabilitation center that meets the highest standards of quality and efficiency.

Keywords: rehabilitation centre, interior design, functional areas, recovery for the military, competition, restoration, project.

AUTHOR'S NOTE:

Gnatiuk Liliia, Candidate of Architecture, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Computer Design and Graphics Technologies, State University "Kyiv Aviation Institute", Kyiv, Ukraine, e-mail: liliia.hnatiuk@npp.nau.edu.ua, orcid: 0000-0001-5853-9429.

Стаття подана до редакції 28.02.2025 р.